

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2020
(ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ)**

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Η ανάγνωση είναι μοναχική αλλά δημιουργική τέχνη που αφήνει τον συγγραφέα να διεισδύσει στο κείμενο και να το οικειοποιηθεί. Την τέρψη της ανάγνωσης την ανακάλυψε ως έφηβος, προσπαθώντας να διαβάσει όσο περισσότερο μπορούσε. Τώρα διαβάζει διάσπαρτα, απολαμβάνοντας εξ ίσου την ανάγνωση, γιατί του προσφέρει τρυφερότητα, σιγουριά, και μια άτυπη επικοινωνία με τους συγγραφείς. Έτσι, ο συγγραφέας απολαμβάνει τη θεραπευτική και μεταμορφωτική δύναμη της λογοτεχνίας που παραμένει αναλλοίωτη και ανεπηρέαστη από εξωτερικές συνθήκες.

B1.

α. Λάθος	Στο Κείμενο 1 αναφέρεται ότι «η προσωπική ανάγνωση απαιτεί συνήθως μια εσωτερική απομόνωση και όχι να σου επιβάλλεται εξωτερικά». Κατά συνέπεια, η ανάγνωση της λογοτεχνίας δεν σχετίζεται με τις επαγγελματικές υποχρεώσεις του συγγραφέα.
β. Λάθος	Στο απόσπασμα του Κειμένου 1 «Για εμένα, που το διάβασμα ήταν μια καθημερινότητα, εξακολουθεί να παραμένει, αλλά οι περιστάσεις το καθιστούν ακόμα πιο αδέσμευτο» διαψεύδεται η πρόταση πως ο συγγραφέας συνήθιζε να διαβάζει προγραμματισμένα.
γ. Λάθος	Στο Κείμενο 2 η έννοια του «γράφειν» δεν αξιοποιείται κυριολεκτικά σε όλο το κείμενο, όπως φαίνεται στα αποσπάσματα «Σ' έχω γράψει στην καρδιά μου», «είναι γραμμένο στη μνήμη μου», στα οποία η χρήση του «γράφειν» είναι μεταφορική.
δ. Λάθος	Το απόσπασμα του Κειμένου 2 «Μέσα στην Ιστορία του κόσμου, οι φημισμένοι, οι άξιοι, οι μεγάλοι ήρωες. Μέσα στην Ιστορία των Επιστημών, οι σπουδαίοι. Μέσα στην Ιστορία της Εκκλησίας, οι άγιοι. Μέσα στην Ιστορία των Γραμμάτων, οι αυθεντικοί συγγραφείς. Όλοι αυτοί, καθένας με τον τρόπο του, γράφουν» επιβεβαιώνει ότι το «γράφειν» συνδέεται με ιστορικά και επιστημονικά επιτεύγματα.
ε. Σωστό	Ο παρηγορητικός χαρακτήρας της ανάγνωσης και της συγγραφής επιβεβαιώνεται στα αποσπάσματα «Και να η θαυματουργή ίαση της λογοτεχνίας. Τέτοια κείμενα έρχονται και γιατρεύουν την ψυχή», «Τα λογοτεχνικά αντισώματα θα μεταμορφώνουν τις ψυχές μας και θα μας οπλίζουν με κουράγιο» (Κείμενο1), «Ίσως γιατί το γράφειν αποτελεί την έσχατη, ακραία παρηγοριά» (Κείμενο 2).

B2.α. Ο σκοπός του συγγραφέα του Κειμένου 1 είναι να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη για τα οφέλη της λογοτεχνικής ανάγνωσης και κυρίως για την απόλαυση που προσφέρει και τον λυτρωτικό της ρόλο. Για να επιτύχει τον σκοπό του αξιοποιεί τόσο τις δυνατότητες των σημείων στίξης όσο τη συγκινησιακή διάσταση των σχημάτων λόγου.

Δύο σημεία στίξης που συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση είναι:

1. Η χρήση του **θαυμαστικού** στη φράση «τι ειρωνεία!» με το οποίο ο συγγραφέας εκφράζει τα συναισθήματά του για το γεγονός ότι στην εφηβεία του «έκλεβε» χρόνο για να διαβάσει και τώρα προσπαθεί να διεκδικήσει και να κερδίσει διάσπαρτες ώρες για να διαβάσει έστω και λίγο (6^η παράγραφος).
2. Η χρήση του **κόμματος** (ασύνδετο σχήμα) στο απόσπασμα «Γιατί η λογοτεχνία είναι αμόλυντη, κανένας ιός δεν θα τη μεταλλάξει, θα είναι πάντα εκεί και τα λογοτεχνικά αντισώματα θα μεταμορφώνουν τις ψυχές μας και θα μας οπλίζουν με κουράγιο» με τη χρήση του οποίου ο συγγραφέας επιδιώκει να

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2020 (ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ)

ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη για τον λυτρωτικό και θεραπευτικό ρόλο της ανάγνωσης (7^η παράγραφος).

Δύο σχήματα λόγου που στοχεύουν στην ευαισθητοποίηση είναι:

1. Η μεταφορά «χάνομαι μέσα στο κείμενο» με την οποία ο συγγραφέας περιγράφει πώς αισθάνεται διαβάζοντας ένα βιβλίο (4^η παράγραφος).
2. Η προσωποποίηση στην πρόταση «Τέτοια κείμενα έρχονται και γιατρέυουν την ψυχή» που αναδεικνύει τον θεραπευτικό ρόλο της ποίησης (7^η παράγραφος).

β. Η πέμπτη παράγραφος του Κειμένου 2 ξεκινά με ένα ερώτημα. Το επικοινωνιακό αποτέλεσμα που επιτυγχάνεται με τη χρήση του είναι η πρόκληση του ενδιαφέροντος και ο προβληματισμός του αναγνώστη σχετικά με τα κίνητρα που ωθούν τον άνθρωπο να γράψει παρά την επίγνωση της θνητότητας τόσο της δικής του όσο και του κόσμου συνολικά. Παράλληλα, με το ερώτημα αυτό διαφαίνεται η οπτική γωνία του συγγραφέα, ο οποίος υποστηρίζει στη συνέχεια ότι το «γράφειν» αποτελεί καταφύγιο και παρηγοριά για τον άνθρωπο.

Β3. Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι ο άνθρωπος μέσω της γραφής κερδίζει τη μάχη με τον χρόνο. Το «γράφειν» καταργεί τον χωροχρόνο κι έτσι ο άνθρωπος νικά τη θνητότητά του, κληροδοτώντας στις επόμενες γενιές όλα όσα επινόησε και δημιούργησε. Ο συγγραφέας για να τεκμηριώσει τον ισχυρισμό αυτό παραθέτει παραδείγματα τόσο απλών όσο και επιφανών ανθρώπων (ιστορικών, λογοτεχνών, επιστημόνων, εκπροσώπων της Εκκλησίας) που μέσω της γραφής άφησαν το στίγμα τους στον κόσμο.

Γ1. Το θέμα του ποιήματος σχετίζεται με τον πολυδιάστατο ρόλο που έχει η ποίηση στη ζωή μας. Ο Τίτος Πατρίκιος σχεδόν σε κάθε στίχο περιγράφει τι μπορεί η ποίηση να προσφέρει. Μπορεί να προβληματίσει, να συμβάλει στην απόκτηση αυτογνωσίας και ετερογνωσίας, να δώσει απαντήσεις σε υπαρξιακά ερωτήματα, να ξεσκεπάσει τα «κακώς κείμενα», να προβληματίσει. Η προσφορά της ποίησης αισθητοποιείται με τη φράση «για πράγματα...», η οποία κάθε φορά που επαναλαμβάνεται σηματοδοτεί την προσθήκη ενός ακόμα θετικού στοιχείου της ποίησης. Συγχρόνως, η απουσία ισχυρών σημείων στίξης προδίδει ταχύτητα στον λόγο και πληροφοριακή διάσταση δείχνοντας, έτσι, πόσο καταλυτικός είναι ο ρόλος της ποίησης στη ζωή μας. Τέλος, το β' ενικό πρόσωπο καθιστά το ύφος άμεσο και προσωπικό («Εσύ που αναρωτιέσαι», «για πράγματα που έλεγες δεν θα συμβούν ποτέ»), διαμορφώνοντας κλίμα επικοινωνίας ανάμεσα στο ποιητικό υποκείμενο και στον αποδέκτη. Με αφορμή το ποίημα αυτό σκέφτομαι πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος της ποίησης στη ζωή μου. Είναι ένα καταφύγιο, ένας τόπος όπου μπορώ να σκεφτώ, να προβληματιστώ, να συγκινηθώ, να ονειρευτώ. Ποιήματα, τέλος, όπως αυτό, μου υπενθυμίζουν ότι ακόμα στους φρενήρεις ρυθμούς της καθημερινότητας, πρέπει πάντα να βρίσκω χώρο και χρόνο για την ποίηση που με βοηθά να διαχειριστώ τις προκλήσεις της ζωής.

Παρατήρηση: ως κειμενικός δείκτης θα μπορούσε να αναφερθεί ο τελευταίος στίχος του ποιήματος. Ο στίχος αυτός χωρίζεται από το υπόλοιπο ποίημα με ένα τυπογραφικό διάκενο, είναι διατυπωμένος με συντομία και σε

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2020
(ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ)**

κοφτό ύφος, ακριβώς για να τονίσει ο ποιητής με ενάργεια ότι η ποίηση έρχεται και σε βρίσκει σε κάθε στιγμή της ζωής σου.

Δ1.

Βασικά σημεία για την προετοιμασία και γραφή του κειμένου

1. Επικοινωνιακό πλαίσιο και κειμενικό είδος

Οι παρακάτω παράγοντες θα οριοθετήσουν την οργάνωση, το περιεχόμενο καθώς και τις γλωσσικές επιλογές και το ύφος του κειμένου μας:

Ζητούμενο κειμενικό είδος	Άρθρο γνώμης σε σχολική ιστοσελίδα
Ιδιότητα συντάκτριας/ η	Μαθήτρια/ μαθητής
Αποδέκτριες/ ες	Μέλη της σχολικής και εκπαιδευτικής κοινότητας (μαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς)
Σκοποί για τους οποίους γράφεται το κείμενο	Να παρουσιάσει την άποψη της συντάκτριας ή του συντάκτη α) για τη σχέση της/ του με την ανάγνωση των βιβλίων και β) για τον ρόλο της στη γενικότερη διαχείριση του προσωπικού της/ του χρόνου.

2. Διαγραμματική απόδοση του κειμένου, με βάση τα ιδιαίτερα δομικά χαρακτηριστικά που υπαγορεύουν το ζητούμενο είδος λόγου και οι θεματικοί άξονες.

Ενδεικτικά:

Τίτλος Ένας εύστοχος τίτλος είναι περιγραφικός του κειμένου και, παράλληλα, «αιχμαλωτίζει» την προσοχή του αναγνώστη με την ευρηματικότητα και την πρωτοτυπία του. π.χ. «Εσύ, πόσο διαβάζεις;»
Πρόλογος Με τον πρόλογο ενημερώνουμε τους αναγνώστες για το θέμα και τους στόχους του άρθρου μας, διαμορφώνουμε ευνοϊκό κλίμα και προκαλούμε το ενδιαφέρον για όσα θα εκθέσουμε στη συνέχεια. Συνήθης στο κειμενικό είδος του άρθρου είναι η αναφορά στην επικαιρότητα. Μπορούμε, επίσης, να «συνομιλήσουμε» με ιδέες των κειμένων αναφοράς. Δεν ξεχνάμε ότι στον πρόλογο θα πρέπει να διατυπώσουμε τη θέση που θα κατευθύνει την οργάνωση του κειμένου μας. π.χ. Το χρονικό διάστημα στο οποίο ίσχυαν περιοριστικά μέτρα στην κυκλοφορία δημιουργήθηκε άπλετος προσωπικός χρόνος, εγείροντας το θέμα της αξιοποίησης του. Σε ιστοσελίδες και εκπομπές προτείνονταν πολλοί τίτλοι βιβλίων και το γεγονός αυτό με έκανε να αναλογιστώ τη σχέση μου με την ανάγνωση».

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2020
(ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ)

Κύριο μέρος

Αξιοποίηση στοιχείων από τα κείμενα αναφοράς (ενδεικτικά)

1^ο κείμενο

α) Σχέση αρθρογράφου με την ανάγνωση βιβλίων

- ο Συγκεντρώνεται πάνω στο κείμενο, το αφουγκράζεται, το κάνει κτήμα του, χάνεται μέσα σε αυτό και παρασύρεται από τις ιστορίες και τους ήρωες.
- ο Η ανάγνωση βιβλίων δεν επιβάλλεται, αλλά επιλέγεται.
- ο Αισθάνεται τρυφερότητα, σιγουριά, αποκτά κουράγιο και μεταμορφώνεται μέσα από την ανάγνωση βιβλίων.

β) Διαχείριση του προσωπικού του χρόνου

- ο Εμπειρία από τα εφηβικά του χρόνια: όταν αρρώσταινε καθόταν σπίτι και ολοκλήρωνε μυθιστορήματα, μάλιστα η εντατικοποίηση του διαβάσματος ήταν τέτοια που θυμάται να επιδείνωσε την κατάστασή του προσπαθώντας να τελειώσει το «Ανθρώπινο κτήνος» του Ζολά.
- ο Διαβάζει καθημερινά και σε διάσπαρτες ώρες μέσα στο εικοσιτετράωρο.
- ο Δεν βιάζεται να τελειώσει το βιβλίο ούτε θεωρεί ότι πρέπει να επιδεικνύεται η δραστηριότητα αυτή.

2^ο κείμενο

- ο Μέσα από το γράφειν ο άνθρωπος προσπαθεί να διασώσει την ύπαρξή του από τη φθορά του χρόνου ώστε να αναγιγνώσκεται από τις επόμενες γενιές.
- ο Οι συγγραφείς γράφουν για την πραγματικότητα αλλά και διαμορφώνουν καινούριους κόσμους, παρουσιάζουν διαφορετικές οπτικές ενός θέματος.

Μπορούμε να αξιοποιήσουμε τα δεδομένα των δύο κειμένων, προκειμένου να οργανώσουμε την επιχειρηματολογία μας για τη σχέση μας με την ανάγνωση των βιβλίων και για τον ρόλο της στη γενικότερη διαχείριση του προσωπικού μας χρόνου.

Η απάντηση μπορεί να είναι καταφατική, μπορεί να είναι και αρνητική ή και συνδυασμός των δύο (η σχέση είναι καλή, αλλά θα μπορούσε να είναι ακόμα καλύτερη).

Καταφατική

- ο Στηριζόμαστε στα κείμενα αναφοράς

Αρνητική

- ο Η ταχύτητα της εποχής, η κυριαρχία της εικόνας και το καταναλωτικό πνεύμα δεν επιτρέπει την ενασχόληση με το βιβλίο.
- ο Η εκπαιδευτική διαδικασία και το εξεταστικό σύστημα δημιουργεί κακές σχέσεις με το βιβλίο.
- ο Οι πολλές δραστηριότητες και το φορτωμένο πρόγραμμα δεν αφήνει περιθώρια και ελεύθερο χρόνο για ανάγνωση.
- ο Προτιμούνται οι νέες τεχνολογίες και κυρίως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ως τρόπος εκτόνωσης από την καθημερινότητα.

Προσέχουμε να αναπτύσσουμε τον συλλογισμό μας με αλληλουχία και να αξιοποιούμε τεκμήρια κατάλληλα για να υποστηρίξουμε την ορθότητά του.

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2020
(ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ)**

Επίλογος

Ανακεφαλαιώνουμε, υπενθυμίζοντας και τονίζοντας, ενδεχομένως, τα σημεία που θεωρούμε κρίσιμα, «τροφή» για σκέψη εκ μέρους των αναγνωστών.

Φροντίζουμε το περιεχόμενο να απορρέει φυσικά από τα προηγούμενα, να μην είναι εκτενές και γενικόλογό και να έχει πρωτοτυπία.

π.χ. Θα ήθελα να διατηρήσω μια σχέση με το βιβλίο και να προσπαθήσω αυτή η σχέση να κρατήσει.

ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΕ Ο ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΤΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ

«ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ» ΚΑΙ «ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ» ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

www.floropoulos.gr

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Μ.–ΠΟΥΛΑΚΟΥ Μ.– ΧΑΝΙΩΤΗ Ν.–ΧΑΤΖΗΤΣΟΜΠΑΝΗ Μ.